

Frågor och svar om jätteräkor och allmänna frågor

Varför ska jag inte äta jätteräkor?

Jätteräkor är en av världens i särklass värsta miljöbovar. Det vanligaste är att jätteräkorna kommer från Sydostasien där de odlats i stora bassänger. För att göra plats för bassängerna skövlar företagen livsviktig mangroveskog. Fiskar och andra skaldjur som lever i området försvinner eller dör. Lokalbefolkningen som tidigare kunde livnära sig på fisket lämnas utan försörjningsmöjligheter. I räkodlingarna frodas också bakterier och sjukdomar eftersom räkorna lever så tätt. Därför får räkorna antibiotika och doppas i giftiga kemikalier för att ”tvättas”. Efter ett par år går det inte att odla jätteräkor på samma plats på grund av alla miljögifter som använts och släppts ut. Då flyttar räkodlingarna vidare till nästa plats och lokalbefolkningen lämnas kvar i en totalt havererad miljö.

Vad får jag äta istället? Vilken fisk och skaldjur rekommenderar Naturskyddsföreningen?

Det finns många fiskar och skaldjur som har starka bestånd och som fiskas med bra fiskemetoder. Nästa gång du vill äta skaldjur, välj t ex:

nordhavsräkor (miljömärkta)

havskräfta (burfångad)

blåmusslor (odlade/handplockade)

pilgrimsmusslor

hummer

kungskrabba

ostron (odlade/handplockade)

Se även listan från vår hemsida med alla fiskar vi anser är okej:

<http://www.naturskyddsforeningen.se/fisk>

Vad säger man när man inte kan svara på en fråga?

Det går alltid bra att säga att ”Just det där kan jag inte men jag tar gärna reda på det och återkommer till dig”. Som konsument kan ingen begära att du ska kunna allt. Du kan alltid svara att det är bra att titta efter KRAV och MSC, två miljömärken som vi rekommenderar. Vår fiskguide är också bra att utgå ifrån.

”Men jag måste sälja jätteräkor, annars förlorar jag kunder och pengar.”

Visst, butiker och restauranger måste tjäna sitt levebröd. Men vi har alla ett ansvar att bidra till ett bättre samhälle, både de som köper och de som säljer. Det finns också schyssta och goda alternativ till jätteräkor (se listan ovan). Dessutom är vi många kunder som uppskattar butiker och restauranger som är medvetna och har miljövänligare alternativ, det är också ett sätt att locka kunder.

Varför ska jag bry mig? Spelar det jag gör någon roll?

”Vi är en sådan liten butik/restaurang så det gör ingen skillnad om vi slutar sälja jätteräkor.” Men genom att välja bort jätteräkor sänder du signaler både till affärer, grossister, fiskare och politiker att du bryr dig och är medveten. Du kan inspirera andra till att våga ta steget också.

Även om Sverige är en liten aktör globalt kan vi vara ett föregångsland och inspirera andra samtidigt som vi ger hopp till de organisationer och människor i Syd som kämpar för sina rättigheter till sin fisk.

Men om vi inte köper jätteräkor förlorar väl en massa fattiga människor i Syd sina inkomster?

Räkodlingarna drivs oftast av rika personer som hamnar i konflikt med lokalbefolkningen. Där odlingarna anläggs omöjliggörs ofta det lokala fisket, och rapporter om mord, mordförsök, våldtäkter, tvångsflyttningar och andra övergrepp mot lokalbefolkningen är vanligt förekommande. Räklarver fiskas oftast av kvinnor och barn, som vadar i vattnet flera timmar per dag, och riskerar att drabbas av hudåkommor, missfall och andra sjukdomar. Att gynna räkodlingar har visat sig motverka fattigdomsbekämpning eftersom människor i regel blir fattigare i områden där räkor odlas.

Miljömärkningar

Anti Scampi-dagen handlar om odlade tropiska räkor. Det kan dyka upp frågor om ekologiska jätteräkor. Så här resonerar föreningen.

"Ekologiska" jätteräkor certifierade av märket Naturland.

Naturskyddsföreningen har granskat Naturlands miljömärkta räkodlingar i Ecuador där det visat sig att producenterna inte följer kriterierna och bryter mot landets lagstiftning. Trots att räkodlingarna inte håller vad de lovar har räkorna ändå miljömärkts. De löften som bryts är bland annat återplantering av skövlad mangrove, att odlingarna bedriver verksamheten utan tillstånd från Ecuadors regering och att de dagligen kränker den fattiga lokalbefolkningens rättigheter. För lokalbefolkningen hindras rätten till vattenvägar och fri passage. Många har tvingats ge upp sitt fiske för att de riskerar att bli skjutna annars. Därför anser Naturskyddsföreningen att det idag inte finns några jätteräkodlingar som bedrivs hållbart och vi kommer att fortsätta avråda konsumenter från att konsumera jätteräkor, inkl ekologiska.

MSC-märkta jätteräkor

Naturskyddsföreningen har förtroende för MSC (Marine Stewardship Council) och dess certifieringssystem. Dock vill vi understryka att dessa kungsräkor (*Melicertus latisulcatus*) inte är tropiska som Anti Scampi-kampanjen handlar om. Kungsräkan är vildfångad utanför Australien och tillhör inte de arter som vi avråder från. Vi vill dock uppmärksamma er på att dessa räkor, precis som våra egna nordhavsräkor, fiskas med bottentrål, ett fiskesätt som inte är bra ur klimatsynpunkt och även medför stora bifångster.